

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 23 ноември 2023 г.
(OR. en)

15322/23

JEUN 258
SOC 761
SAN 653
EDUC 432

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
Относно:	Заклучения на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки относно всеобхватен подход към психичното здраве на младите хора в Европейския съюз

Приложено се изпращат на делегациите посочените по-горе заключения на Съвета, които бяха одобрени от Съвета по образование, младеж, култура и спорт на заседанието му от 23 ноември 2023 г.

Заклучения на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки относно всеобхватен подход към психичното здраве на младите хора в Европейския съюз

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВОТА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, ЗАСЕДАВАЩИ В РАМКИТЕ НА СЪВЕТА,

КАТО ПРИПОМНЯТ, ЧЕ:

1. Правото на психично здраве е свързано с правото на човешко достойнство, залегнало в член 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз, както и с правото на неприкосновеност на личността, включително психическата неприкосновеност, предвидено в член 3, и с правото на здравни грижи в член 35 от Хартата. Договорите на ЕС изрично предоставят допълваща компетентност на институциите на ЕС за справяне с психичните проблеми, по-специално в член 168 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и в член 3, параграф 1 от Договора за Европейския съюз. Освен това член 153, параграф 1 от ДФЕС предоставя имплицитни правомощия на институциите на Съюза в областта на здравето на работниците.
2. Световната здравна организация (СЗО) определя психичното здраве като „състояние на психично благосъстояние, което позволява на хората да се справят с многобройните натоварвания на живота, да реализират собствените си способности, да се учат добре и да работят добре, както и да допринасят за своите общности“¹. Наблюдението на психичното здраве е част от усилията за постигане на цел за устойчиво развитие 3, подцел 3.4².

¹ Световна здравна организация, Информационни фишове на СЗО, Mental health: strengthening our response („Психичното здраве: засилване на нашите ответни действия“), 2022 г.

² ООН, Цели за устойчиво развитие (ЦУР), ЦУР 3, подцел 3.4: „Намаляване до 2030 г. с една трета на преждевременната смъртност от незаразни болести чрез профилактика и лечение и насърчаване на психичното здраве и благосъстояние.“

3. Европейската цел за младежта #5³ се състои в постигане на по-добро психично благосъстояние и прекратяване на стигматизирането на психичните проблеми, като по този начин се насърчава социалното приобщаване на всички млади хора, поставя се специален акцент върху превантивните мерки, разработването на приобщаващ междусекторен подход и борбата срещу стигматизирането. Освен това европейската цел за младежта #3 насърчава приобщаването на всички млади хора в обществото, а европейската цел за младежта #9 е насочена към укрепване на демократичното участие и автономността на младите хора.

КАТО ОТЧИТАТ, ЧЕ:

4. Нашите общества бяха разтърсени от пандемията от COVID-19, агресивната война на Русия срещу Украйна и предизвиканата от нея продоволствена и енергийна криза, както и от кризите, свързани с инфлацията и климата, които повишиха и продължават да засилват обществения натиск върху младите хора и направиха вече съществуващите неравенства още по-очевидни. Тези последователни кризи оказаха въздействие в различна степен върху различните групи млади хора, като групите в уязвимо положение бяха засегнати непропорционално. Стана ясно също така, че младите хора с по-малко възможности нямат равен достъп до права на човека като образование, заетост, жилищно настаняване⁴ и здравеопазване. Фактори като психичното и физическото здраве, условията на живот, труд и жилищно настаняване, достъпът до формално, неформално и информално учене, възможностите за работа и развлекателните дейности, включително физическите и спортните дейности, както и социалните отношения, са от решаващо значение за устойчивостта на младите хора. Последните години оказаха отрицателно въздействие върху психичното здраве на младите хора в ЕС, като по този начин намалиха общото им благосъстояние⁵.

³ Резолюция на Съвета на Европейския съюз и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта: Стратегия на Европейския съюз за младежта за периода 2019—2027 г., ОВ С 456, 18.12.2018 г., стр. 1.

⁴ Както е посочено от Евростат в данните за 2020 г., всички държави – членки на ЕС, са отчетли по-висок процент на изключително лоши жилищни условия сред младите хора, отколкото сред населението като цяло.

⁵ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно всеобхватен подход към психичното здраве, COM(2023) 298 final.

5. Според оценки, публикувани от Института за измерване и оценка на здравето (IHME)⁶, повече от един на всеки шест млади хора в ЕС (т.е. над 14 млн. души), са страдали от психични разстройства през 2019 г. (17,4% от хората на възраст между 15 и 29 години). Делът на младите хора, които съобщават за симптоми на депресия, по време на пандемията от COVID-19 се е увеличил повече от два пъти в няколко държави от ЕС, като особено засегнати са жените и младите хора в неравностойно социално-икономическо положение.
6. В изданието от 2022 г. „Здравето накратко: Европа“⁷ се посочва, че почти един на всеки двама млади европейци (49%) е съобщил за неудовлетворени потребности от грижи за психичното здраве през 2022 г. (53% през 2021 г.) в сравнение с 23% от възрастното население. В доклада се подчертава, че неравенствата по отношение на психичното здраве сред младите хора, включително по пол, също са продължили да съществуват – а в някои случаи и са се задълбочили – по време на пандемията от COVID-19. Освен това понастоящем самоубийствата са втората водеща причина за смърт сред младите хора в Европа.
7. Данните от проучването на Eurofound „Живот, работа и COVID-19“⁸ показват, че младите хора на възраст между 18 и 29 години, които считат, че домакинствата им са имали финансови затруднения, е значително по-вероятно да са били изложени на риск от депресия по време на пандемията. Може да се приеме, че средно в целия ЕС две трети от младите хора, които съобщават за финансови затруднения, са били изложени на риск от депресия по време на пандемията (67%), в сравнение с малко под половината (45%) от тези, които не са съобщили за финансови затруднения.

⁶ Институт за измерване и оценка на здравето (IHME) Global Health Data Exchange (GHDx) („Обмен на данни в областта на световното здравеопазване“), 2020 г.

⁷ ОИСР и Европейски съюз, „Здравето накратко: Европа, 2022 г.“, цикъл от доклади „Състояние на здравеопазването в ЕС“, Служба за публикации на ОИСР, Париж, 2022 г.

⁸ Eurofound, „Живот, работа и свързани с COVID-19 данни“, 2021 г.

8. Според проучването на ЕС за самотата, проведено през 2022 г.⁹, самотата сред младите хора е все по-често срещана в сравнение със самотата сред по-възрастните поколения. Въпреки че самотата сред младите хора се е увеличила в резултат на пандемията от COVID-19, неотдавнашната работа на Съвместния изследователски център показва, че усещането за самота сред младите хора на възраст между 18 и 25 години се е увеличило повече от два пъти между 2016 г. и пролетта на 2020 г.

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, ЧЕ:

9. Европейската комисия прие съобщение относно всеобхватен подход към психичното здраве¹⁰. В съобщението държавите членки се призовават да насърчават всеобхватен, ориентиран към превенцията подход, който включва психичното здраве във всички политики на ЕС като проблем, свързан с общественото здраве, като се ангажират да подобрят качеството на живот, да разгледат определящите фактори и междусекторните въпроси, за да се отговори на специфичните нужди на различните групи в уязвимо положение, както и да обърнат специално внимание на разпространението на психичните проблеми сред тези групи, включително сред младите хора. Няколко водещи инициативи са съсредоточени върху здравето на децата и младите хора, насочени всеобхватно както към психичното, така и към физическото здраве. Съгласно това съобщение всеки гражданин на ЕС трябва да има достъп до адекватна и ефективна профилактика. По-специално младежката работа играе важна роля за насърчаване на благосъстоянието на младите хора и за превенция на психичните проблеми.

⁹ Casabianca, E.J., Nurminen, M., Interventions to reduce loneliness among youth, („Интервенции за намаляване на самотата сред младите хора“), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2022 г., doi:10.2760/793941, JRC129905.

¹⁰ Вж. бележка под линия 5.

10. Определящите психичното здраве фактори си взаимодействат със съществуващите неравенства в обществото, при което някои хора се излагат на по-висок риск от влошено психично здраве в сравнение с други. Освен това насилието, омразата и дискриминацията могат да действат като причина за влошено психично здраве, което превръща насърчаването на равенството в нашите общества в ключова превантивна мярка за справяне с тези предизвикателства.
11. В проучването на Евробарометър за младежта и демокрацията в Европейската година на младежта, 2022 г. (ЕГМ)¹¹ се посочва, че младите хора считат подобряването на психичното и физическото здраве и благосъстояние за най-важната приоритетна тема за ЕГМ, заедно с изменението на климата (34% от анкетираните са посочили в гласуването, че двете са основен приоритет). Освен това данните на Евробарометър показват, че второто най-важно очакване на младите хора по отношение на ЕС след опазването на мира е увеличаването на възможностите за работа.
12. ЕГМ, наред с другите теми, беше съсредоточена върху възстановяването на положителните перспективи за младите хора и включваше дейности в подкрепа на тяхното психично здраве и благосъстояние. По време на заключителната конференция на ЕГМ на тема „Какво искаме от бъдещето“ участващите младежи, създателите на политики и заинтересованите страни призоваха за по-силен акцент върху превантивните здравни грижи и борбата с психичните проблеми и самотата.

¹¹ Експресно проучване на Евробарометър [2282/FL502], Младежта и демокрацията в Европейската година на младежта, май 2022 г.

13. Редовните физически упражнения и спортни дейности, както и участието в културни прояви, могат да подобрят цялостното здраве и благосъстояние на младите хора, като благоприятстват в краткосрочен и дългосрочен план психичното здраве. Доказано е¹², че липсата на физическа активност обикновено се увеличава с възрастта, като по този начин става все по-важно младите хора да притежават основни знания и навици, които да им позволяват през целия си живот да поддържат самостоятелно активен и здравословен начин на живот.
14. Основните тревоги, изразени от младите хора във връзка с икономическата нестабилност, несигурната заетост или нарастващото безпокойство, свързано с екологията, пораждаат психични проблеми, които не могат да бъдат отдадени изключително на патологични процеси. 75% от децата и младите хора „изпитват страх“ от мисълта за бъдещето¹³. Пандемията от COVID-19 изведе общественото здраве на преден план в политическия дневен ред. Поуката, която трябва да се извлече от социално-икономическата и здравната криза през последните години, е, че многоизмерните социални проблеми могат да бъдат управлявани само чрез възприемане на хоризонтален подход.

¹² Специално издание на Евробарометър № 525, Sport and Physical Activity („Спорт и физическа активност“), септември 2022 г.

¹³ Caroline Hickman, Elizabeth Marks, Panu Pihkala, Susan Clayton, R Eric Lewandowski, Elouise E Mayall, Britt Wray, Catriona Mellor, Lise van Susteren, Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey („Безпокойството за климата сред децата и младите хора и техните очаквания за отговора на правителствата на изменението на климата: глобално проучване“), The Lancet Planetary Health, том 5, брой 12, декември 2021 г., стр. e863-e873.

15. Международни организации, като Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), подчертават значението на прилагането на многосекторен подход към защитата и грижите за психичното здраве на младите хора, като потвърждават, че много от защитните фактори за добро психично здраве излизат извън обхвата на системите или програмите за психично здраве, предназначени специално за неговото укрепване или защита. Социалните, икономическите и културните фактори, като например трудовият статус, доходите, физическото здраве, преживяванията през детството и юношеството, оказват значително въздействие върху психичното здраве през целия живот¹⁴. Освен това в горепосочения доклад на Eurofound¹⁵ от 2021 г. се посочва, че най-големият спад в психичното благосъстояние (което е достигнало най-ниското си ниво във всички възрастови групи от началото на пандемията) се наблюдава сред тези, които са загубили работата си.
16. Несигурната заетост, несигурните условия на труд и безработицата са важни социално-икономически фактори, определящи психичното здраве. Подкрепата за младите хора в прехода им към зряла възраст, при намирането и оставането им на работа следва да бъде приоритет на икономическата и социалната политика и политиката в областта на общественото здраве. Работодателите играят важна роля в управлението на психосоциалните рискове на работното място, за да предотвратят потенциалното отрицателно въздействие върху психичното здраве на своите служители, включително на младите работници.

¹⁴ ОИСР, A New Benchmark for Mental Health Systems: Tackling the Social and Economic Costs of Mental Ill-Health („Нов целеви показател за системите за психично здраве: справяне със социалните и икономическите разходи за психично здраве“), Служба за публикации на ОИСР, Париж, стр. 162, 2021 г.

¹⁵ Eurofound, „Живот, работа и свързани с COVID-19 данни“, 2021 г.

17. Европейската комисия прие съобщението „Дългосрочна визия за селските райони на ЕС – към по-силни, свързани, устойчиви и проспериращи селски райони до 2040 г.“¹⁶, според което следва да се обърне специално внимание на младите хора в селските и отдалечените райони, чиито психични заболявания и потребности от грижи може да се различават от тези на младите хора в градските райони. Поради специфичните условия на живот на младите хора в селските, отдалечените, периферните, по-слабо развитите райони и най-отдалечените региони, например поради несигурността и недостатъците на обществените услуги, изолацията, ограничените възможности за работа и тежките условия на труд¹⁷, които могат да окажат отрицателно въздействие върху психичното им здраве, младите хора, живеещи в тези райони, се нуждаят от специфични мерки въз основа на анализ на доказателства. Според Евростат¹⁸ делът на младите хора на възраст между 18 и 24 години, живеещи в селските райони на ЕС, незаети с работа, учене или обучение (NEET), е по-висок от регистрирания сред младите хора в градските райони. Към тази степен на несигурност – сама по себе си причина за психични проблеми – се добавя и фактът, че младите хора в селските райони са по-малко склонни да търсят медицинска помощ поради дългите разстояния, които трябва да пропътуват¹⁹.

¹⁶ Съобщение на Европейската комисия „Дългосрочна визия за селските райони на ЕС — към по-силни, свързани, устойчиви и проспериращи селски райони до 2040 г.“, COM(2021) 345 final.

¹⁷ Вж. бележка под линия 15.

¹⁸ Евростат (2023 г.). Статистически данни за младите хора, незаети с работа, учене или обучение, по пол, възраст и степен на урбанизация (проценти на NEET), май 2023 г.

¹⁹ Евростат, Регионален годишник, 2017 г.

18. Въпреки че проблемът с психичното здраве засяга най-общо всички млади хора в ЕС, колкото повече са неравностойните условия, пред които са изправени младите хора, толкова по-голяма е тяхната уязвимост. В допълнение към другите многобройни и сложни предизвикателства, които трябва да преодолеят, младите хора, изложени на риск от социално изключване или в уязвимо положение, като например етническите малцинства, ЛГБТИ лицата, хората с увреждания, младежите в институции за младежки грижи, лишени от родителски грижи или в риск от загуба на такива, или в неравностойно социално-икономическо положение, са изложени на по-голям риск от психични проблеми. Излагането на дискриминация и неравенство вреди на психичното им здраве, особено когато младите хора са засегнати от множествена дискриминация или неравностойно положение. Повод за безпокойство предизвиква и фактът, че тези групи млади хора понякога не получават специално внимание по време на социалното си развитие в училищата и в друга образователна среда, което може да доведе до тормоз. От голямо значение е да се подобри психичното здраве и благоденствие, да се развият социално-емоционалните умения както на младите хора, така и на техните обучители и младежки работници, и да се води борба с тормоза, включително кибертормоза, сексуалния тормоз и сексуалното насилие.
19. За да се създаде чувство за общност сред гражданите на дадена държава, което е предпоставка за нейната стабилност, е от решаващо значение да се приложат превантивни мерки за смекчаване на проблемите, свързани със самотата, страха, тревожността, беззащитността и несигурността, по отношение на които младите хора са особено уязвими, както и да се насърчават факторите за устойчивост и защита на благосъстоянието и по този начин да се допринесе за създаването на справедливи общества, предлагащи равни възможности за всички. От съществено значение е също така младите хора да бъдат включени в процеса на вземане на решения относно политики, които могат да окажат въздействие върху психичното им здраве, и да се взема предвид тяхното мнение.

20. Според доклада „Въздействието на пандемията от COVID-19 върху психичното здраве на младите хора: политически отговори в европейските държави“²⁰ като предоставя възможности за социализиране, споделяне на опит и развиване на чувство за принадлежност, младежката работа играе ключова роля за защитата на психичното здраве на младите хора.

ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, В СЪОТВЕТНИТЕ СИ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ И НА СЪОТВЕТНИТЕ РАВНИЩА, СЕ ПРИКАНВАТ:

21. Да подобрят условията на живот и труд на младите хора от съответните държави, като насърчават междусекторен подход, насочен към предотвратяване на психичните проблеми, премахване на структурните пречки пред личностното и професионалното развитие на младежите и създаване на среда, която подпомага социално-икономическото и психологическото им благосъстояние.
22. Да насърчават подобряването на равен и финансово приемлив достъп за младите хора, особено за тези в уязвимо положение, до услуги за грижи в областта на психичното здраве, които предлагат профилактика, лечение и грижи, като същевременно все повече работят в различни дисциплини и преминават към ориентирани към човека и основани на общността решения.

²⁰ Европейска комисия, Европейска изпълнителна агенция за образование и култура, „Въздействието на пандемията от COVID-19 върху психичното здраве на младите хора: политически отговори в европейските държави“, Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г.

КОМИСИЯТА, В СЪОТВЕТСТВИЕ С ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ, СЕ
ПРИКАНВА:

23. Да поддържа проактивен подход, който разглежда психичното здраве от многосекторна гледна точка – едновременно превантивна и интервенционна, като обръща специално внимание на особеностите на младите хора в ЕС, особено на тези в най-уязвимо положение, и цели тяхната реинтеграция и социално приобщаване.
24. Да насърчава действия, насочени към подобряване на психичното здраве на младите хора във връзка със стратегията на ЕС за младежта, като разглежда психичните проблеми като резултат на комбинация от материални и психосоциални фактори, включително неблагоприятни обстоятелства в детската възраст, несигурност, нестабилност, липса на социално сближаване, семейни и социални отношения, неравен достъп до права и основни социални услуги, уязвимост в образователната среда, ролята на социалните медии, достъп до жилищно настаняване, специфичните нужди на младите хора в селските райони и като цяло всякакви неблагоприятни обстоятелства, които пречат на младите хора да се възползват пълноценно от правата си.
25. Да насърчава проучвания за въздействието на психичните проблеми върху младите хора в ЕС. В допълнение към възрастта в тези проучвания може да се обмисли използването на данни, разбити по други ключови елементи, които засягат живота на младите хора. Тези проучвания ще помогнат за по-добро насочване на действията и инвестиране на ресурсите. Да насърчава разпространението на тези проучвания като част от усилията за повишаване на осведомеността с цел борба с продължаващото стигматизиране на психичните проблеми и да подкрепя трансфера на основани на доказателства най-добри практики в областта на психичното здраве във всички държави членки.

ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КОМИСИЯТА, В СЪОТВЕТНИТЕ ИМ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ И НА ПОДХОДЯЩИТЕ РАВНИЩА, ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ, СЕ ПРИКАНВАТ:

26. Да координират усилията за намаляване на случаите и разпространението на психичните проблеми сред младите хора, като се вслушват в специфичните нужди и предизвикателства, пред които са изправени младите хора, както и решенията, които предлагат, и да предприемат действия за постигане на напредък.
27. Да вземат предвид разпространението на психичните проблеми сред младите хора в ЕС при разработването на политики, които са съизмерими с мащаба на проблема, със специален акцент върху превантивните мерки. Да гарантират, че предложените мерки са всеобхватни и основани на доказателства и че разработването на политики върви ръка за ръка с най-новите научни доказателства, препоръки и проучвания относно психичното здраве, проведени в ЕС и в отделните държави членки.
28. Да насърчават действия за дестигматизиране на психичните проблеми и повишаване на осведомеността чрез популяризиране на послания, приканващи младите хора да възприемат поведение, което подобрява психичното им благосъстояние, и да търсят помощ от специалисти в структурите за превенция на психологическия риск, за да се облекчи страданието им и да се предотвратят самоубийствата.
29. Да насърчават премахването на посланията, пораждащи омраза, насилие и тормоз в медиите, включително социалните медии, които са насочени към групи от млади хора в най-уязвимо положение, като защитават техните човешки права и основни свободи и по този начин допринасят за психологическото и емоционалното им благосъстояние.

30. Да подкрепят изпълнението на 20-те водещи инициативи и други действия от съобщението относно всеобхватен подход към психичното здраве²¹ – от широк кръг области, които са от съществено значение за справяне с предизвикателствата, свързани с психичното здраве в целия ЕС и на национално равнище, включително изготвянето на насоки и трансфера на най-добри практики и иновативни подходи за справяне с психичните проблеми на младите хора.
31. Да създадат начини, както и да използват пълноценно вече наличните инструменти, като диалога на ЕС по въпросите на младежта, Европейския младежки портал и Youth Voices²², за да могат младите хора да повишават осведомеността си за психичните проблеми, на които искат да акцентират, и да изразяват своите мнения и безпокойства за психичното си здраве и подходите за справяне с психичните им проблеми. Да гарантират, че младите хора осъзнават значението на участието си за осигуряване на ефективността и целесъобразността на мерките, които трябва да бъдат приети, като използват например достъпна и подходяща за младите хора комуникация.
32. Да гарантират, че младите хора в уязвимо положение са представени при разработването на програми на обществената политика в областта на психичното здраве, за да се отчитат не само интересите на младите хора, които имат по-лесен достъп до институционалните канали за участие, но и интересите на тези, за които е много по-трудно да бъдат чути. Да подкрепят популяризирането на канали за младите хора в уязвимо положение, за да изразят своите тревоги.
33. Да продължат да подкрепят младежката работа, така че да може да изпълнява пълноценно ролята си за защита на психичното здраве на младите хора, като дава възможност на младежите да участват в дейности, които до голяма степен се основават на отношенията и доверието между тях и младежките работници, и като развива способността им да търсят помощ, когато са изправени пред емоционални и психологически затруднения.

²¹ Вж. бележка под линия 5.

²² Youth Voices е платформа за гласово записване на Европейската комисия, стартирана по време на Европейската година на младежта (2022 г.), която дава възможност на младите хора да изразяват своите идеи, тревоги и предложения.

34. Да подкрепят младежката работа, младежките организации и други съответни експерти и заинтересовани страни в ролята им на доставчици на информация за младите хора и да им дадат възможност да разпространяват качествена информация за укрепване на психичното здраве и благосъстояние на младите хора и за справяне с психичните проблеми, ако това е необходимо.
35. Да насърчават по-безопасно и по-здравословно цифрово пространство за младите хора в съответствие с Европейската декларация относно цифровите права и принципи²³. Това включва насърчаване на повишаването на осведомеността и обучението в областта на медиите и информационната грамотност и в отговорното използване на социалните медии с предпазни мерки срещу рискове като кибертормоз, език на омразата, сприятеляване с цел сексуална злоупотреба и прекарване на прекалено много време пред екрана, както и осигуряване на защита и информация за агресивен онлайн маркетинг на продукти като нездравословни храни и напитки, алкохол, тютюн и други подобни продукти.
-

²³ Европейски парламент, Съвет и Комисия, Европейска декларация относно цифровите права и принципи за цифровото десетилетие, 2023/С 23/01.

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

Библиография:

Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно всеобхватен подход към психичното здраве, COM(2023) 298 final.

Европейска комисия, Европейска изпълнителна агенция за образование и култура, „Въздействието на пандемията от COVID-19 върху психичното здраве на младите хора: политически отговори в европейските държави“, Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г.

Съобщение на Европейската комисия, „Дългосрочна визия за селските райони на ЕС – към по-силни, свързани, устойчиви и проспериращи селски райони до 2040 г.“, COM(2021) 345 final.

Европейски икономически и социален комитет, „Дълготрайното наследство на Европейската година на младежта: интегриране и овластяване на младежта“, 2022 г.

Световна здравна организация, Информационни фишове на СЗО, ‘Mental health: strengthening our response’ („Психично здраве: засилване на нашите ответни действия“), 2022 г.

ОИСП и Европейски съюз, „Здравето накратко: Европа, 2022 г.“, цикъл от доклади „Състояние на здравеопазването в ЕС“, Служба за публикации на ОИСП, Париж, 2022 г.

Casabianca, E.J., Nurminen, M., Interventions to reduce loneliness among youth, („Интервенции за намаляване на самотата сред младите хора“), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2022 г., doi:10.2760/793941, JRC129905.

Caroline Hickman, Elizabeth Marks, Panu Pihkala, Susan Clayton, R Eric Lewandowski, Elouise E Mayall, Britt Wray, Catriona Mellor, Lise van Susteren, Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey („Безпокойството за климата сред децата и младите хора и техните очаквания за отговора на правителствата на изменението на климата: глобално проучване“), The Lancet Planetary Health, том 5, брой 12, декември 2021 г., стр. e863-e873.